

تعداد صفحه : ۳	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تاریخ امتحان: ۹۸/۱۰/۱۰	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ۱۳۹۸	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	---------------------------	------

۲	<p>۱ - گزینه های صحیح را مشخص کنید .</p> <p>۱ - کدام دلیل موجب تأسیس علم اصول گردید ؟</p> <p>الف) دور شدن از عصر نصوص ب) اهتمام شارع مقدس نسبت به القا و آموزش روش استنباط احکام ج) رحلت پیامبر اکرم(ص) و ایجاد اختلاف میان صحابه د) دسترسی شیعیان به ائمه (ع) حدود ۲۰۰ سال بعد از اهل تسنن</p> <p>۲ - کدام علم متکفل بحث از مقدمات و پیش فرض هایی است که فقیه قبل از ورود به فقه، باید پاسخی برای آن ها بیابد ؟</p> <p>الف) فلسفه ب) فقه ج) منطق د) اصول فقه</p> <p>۳ - کدام جمله صحیح است ؟</p> <p>الف) بر فقیه لازم نیست برای فتوا و حکمی که صادر می کند ، پاسخی روشن و مستدل ارائه کند . ب) واژه فقه در اصطلاح بیشتر به فهم بخش خاصی از مسائل دینی گفته می شود . ج) طبق مفاد « آیه نَفَر » فقیه می تواند به صدور حکم به غیر ما أَنْزَلَ اللَّهُ « بپردازد . د) عمل کنندگان به علت عمل به فتوای فقیهی که از روی بی دقتی صادر کرده ، مورد مؤاخذه قرار می گیرند.</p> <p>۴ - در کدام یک از موارد زیر ، فعل امر دلالت بر وجوب دارد ؟</p> <p>الف) اللَّهُمَّ اشْفِ كُلَّ مَرِيضٍ . ب) اِغْسِلْ وَجْهَكَ مَرَّةً فَرِيضَةً . ج) فَازَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَاتَّشِرُوا فِي الْاَرْضِ . د) قُمْ اَلَيْلًا اِلَّا قَلِيْلًا .</p> <p>۵ - کدام عبارت صحیح است ؟</p> <p>الف) علم درایت حدیث، فرد فرد راویان یک حدیث را از جهت موثق و غیر موثق بودن مورد بررسی قرار می دهد. ب) علم اصول فقه، حدیث را از جهت اطمینان به صدور یا عدم اطمینان به صدور آن بحث می کند . ج) علم درایه، با توجه به یافته های علم رجال، نوع حدیث را معلوم می کند . د) برای بررسی سندی روایت، ابتدا به علم درایه مراجعه می شود.</p> <p>۶ - کدام جمله نادرست است ؟</p> <p>الف) الفاظ عام و مطلق، الفاظی هستند که افرادی را از دایره ی شمول عام یا مطلق خارج می کند . ب) استدلال به عموم عام زمانی جایز است که مخصصی نباشد . ج) در بسیاری از موارد، حکم در ابتدا به صورت عام بیان شده است . د) حکم عام، پس از فترتی با حکم دیگری تخصیص خورده است .</p> <p>۷ - تکلیف مسافری که در موقعیتی است، اما نمی داند باید نمازش را شکسته بخواند یا تمام، چیست ؟</p> <p>الف) باید به احتیاط عمل کند . ب) باید نمازش را هم شکسته بخواند و هم تمام ج) باید به اصل عمل اکتفا کند . د) موارد الف و ب</p>	
	ادامه سؤالات در صفحه دوم	

تعداد صفحه : ۳	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تاریخ امتحان: ۹۸/۱۰/۱۰	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ۱۳۹۸	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۸	کدام جمله صحیح است؟ الف (اکثر فقها به اجماع های نقل شده از سوی فقیهان متقدم ، اعتماد می کنند . ب (علت اعتماد به فقهای متقدم اینست که این فقها نزدیک به عصر ائمه(ع) زندگی می کردند . ج (فقهای متقدم ، دقت فراوانی در پیروی از روایات داشته اند . د (همه موارد	
۲	سؤالات صحیح و غلط : ۱ - زمان رحلت پیامبر اکرم (ص) زمان شکل گیری منابع و ادله شرعی است . ۲ - روش تحقیق درباره ی سندیت قرآن با سنت تفاوت زیادی دارد . ۳ - اجماع در نظر شیعه بر خلاف نظر اهل تسنن منبع مستقلی به حساب نمی آید . ۴ - حجیت عقل از امور بدیهی است و نیاز به دلیل و برهان ندارد.	۱
۳	تعریف اصطلاحات : ۱ - آیات الاحکام ۲ - سنت ۳ - اجماع محصل ۴ (قاعده ی ملازمه	۲
۴	پاسخ کوتاه دهید : ۱ - مؤسس عصر تجدید روش استنباط کیست ؟ ۲ - آثار فقهی وی در سه سطح مقدماتی، متوسط و عالی نوشته شد؟ ۳ - کتاب مکاسب و رسائل از کیست ؟ ۴ - اندیشه ی مردم سالاری دینی توسط چه کسی ایجاد شد؟	۱
۵	عبارت های هم مفهوم و هماهنگ باهم را در پاسخ نامه مشخص کنید. ۱ - لا تَشْتُمُ أَحَدًا . الف (مقید ۲ - أَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ . ب (عام ۳ - صَلَّى ج (قید منفصل ۴ - أَكْرَمَ بَعْضَ الْفُقَرَاءِ . د (مطلق هـ (خاص	۱
۶	با توجه به این عبارت، بگویید که خداوند چگونه واجبی را بیان می کند ؟ « إِذَا ارَادَ أَنْ يُفْرِضَ فَرِيضَةً أَنْزَلَهَا شَيْئًا بَعْدَ شَيْءٍ ، حَتَّى يُؤْتِنَ النَّاسُ أَنْفُسَهُمْ عَلَيْهَا وَيُسْكِنُوا إِلَى أَمْرِ اللَّهِ »	۰/۵
۷	این عبارت را ترجمه کنید. « إِذَا كَانَ مَوْضِعُ جِهَتِكَ مُرْتَفِعًا عَنْ مَوْضِعِ بَدَنِكَ قَدَّرَ لَبِنَةَ فَلَا بَأْسَ وَ مَفْهُومُ الشَّرْطِ يَدُلُّ عَلَى الْمَنْعِ مِنَ الزَّائِدِ »	۰/۷۵
	ادامه سؤالات در صفحه سوم	

تعداد صفحه: ۳	نام و نام خانوادگی:	رشته: علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تاریخ امتحان: ۹۸/۱۰/۱۰	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ۱۳۹۸	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۸	بر اساس این عبارت، نظر شهید اول راجع به استعمال خمر چیست؟ « و ظاهرُ العبارةِ جوازُ استعمالها لِلضَّرورةِ مطلقاً حَتَّى لِلدَّواءِ »	۰/۷۵
۹	این عبارت را ترجمه کنید. « إِذَا دَخَلَ الْوَقْتُ وَجَبَ الطَّهُّورُ وَالصَّلَاةُ » فَإِنَّهُ ظَاهِرٌ بِمَقْتَضَى الْمَفْهُومِ فِي أَنَّهُ إِنْ لَمْ يَدْخُلِ الْوَقْتُ فَلَا يَجِبُ الطَّهُّورُ وَلَا الصَّلَاةُ »	۰/۷۵
۱۰	نوع مقدمه (عقلی یا شرعی بودن) را مشخص کنید. الف) تهیه وسیله برای رفتن به حج ب) طهارت برای نماز	۰/۵
۱۱	آیا ملازمه ای میان نهی و بطلان این معاملات وجود دارد؟ الف) نهی از خرید و فروش هنگام نماز جمعه ب) نهی از ربا	۱
۱۲	برای حجیت هر کدام از دلایل فقهاتی، یک دلیل بیاورید. الف) براءت ب) احتیاط ج) تخییر	۰/۷۵
۱۳	در چه صورت، حکم واقعی اولی، به حکم واقعی ثانوی تبدیل می شود؟ یک مثال بنویسید.	۰/۷۵
۱۴	مفهوم موافق را با ذکر یک مثال تعریف کنید.	۰/۵
۱۵	تفاوت بین دلالت عام با دلالت مطلق بر شمولیت و عمومیت چیست؟	۱
۱۶	علت حجیت اجماع در فقه شیعه چیست؟	۰/۷۵
۱۷	آیا نهی از یک عمل عبادی ملازم با بطلان آن عبادت است؟ یک مثال بنویسید.	۱
۱۸	در چه زمان، فقیه برای استنباط حکم شرعی از ادله فقهاتی استفاده می کند؟	۰/۵
۱۹	در زمانی که شک میان وجوب و حرمت باشد، وظیفه ی مکلف چیست؟	۱
۲۰	در چه زمان مجتهد، براساس ادله فقهاتی حکم به براءت می کند؟	۱
۲۱	با توجه به متن زیر ارکان استصحاب را مشخص کرده و بگویید وظیفه ی مکلف چیست؟ « مکلفی می خواهد نماز بخواند و یقین دارد که در زمان سابق وضو گرفته است. اما اکنون پس از گذشت چند ساعت، شک می کند که آیا وضوی سابقش همچنان باقی است یا به دلیلی باطل شده است.»	۱/۵
۲۰	جمع نمره	پیروباشید

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
<p>راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳</p> <p>پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه</p> <p>ساعت شروع: ۱۰ صبح</p> <p>تعداد صفحه: ۲</p> <p>تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۱۰/۱۰</p> <p>رشته: علوم و معارف اسلامی</p> <p>دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشوردی ماه ۱۳۹۸</p> <p>مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir</p>		
۱	<p>۱ (ب) ۲ (د) ۳ (ب) ۴ (ب)</p> <p>۵ (ج) ۶ (الف) ۷ (د) ۸ (د)</p> <p>(هر مورد ۰/۲۵)</p>	۲
۲	<p>۱ (غلط)</p> <p>۲ (صحیح)</p> <p>۳ (صحیح)</p> <p>۴ (صحیح) (هر مورد ۰/۲۵)</p>	۱
۳	<p>۱ - آیات الاحکام: در قرآن ۵۰۰ آیه درباره احکام فقهی وجود دارد که آنها را آیات الاحکام می نامند.</p> <p>۲ - سنت: قول و فعل و تقریر معصوم (ع)</p> <p>۳ - اجماع محصل: فقیه به وسیله تتبع در آرای فقها و فتاوی آنها تحصیل کرد و شخصاً به دست آورده باشد.</p> <p>۴ - قاعده ملازمه: هر آنچه عقل به آن حکم کند، شرع نیز به همان حکم می کند. (هر مورد ۰/۵)</p>	۲
۴	<p>۱ - وحید بهبهانی</p> <p>۲ - علامه حلی</p> <p>۳ - شیخ مرتضی انصاری</p> <p>۴ - امام خمینی (هر مورد ۰/۲۵)</p>	۱
۵	<p>۱ - ب ۲ - الف ۳ - د ۴ - هـ</p> <p>(هر مورد ۰/۲۵)</p>	۱
۶	<p>آن را به صورت تدریجی نازل می کند - تا مطلب در دل مردمان بهتر قرار گیرد و به امر الهی آرامش بگیرند</p>	۰/۵
۷	<p>هرگاه جای پیشانی ات بالاتر از جای بدنت به اندازه یک خشت باشد اشکالی ندارد (۰/۲۵) و مفهوم شرط دلالت می کند بر این که اگر بیشتر باشد مانع صحت نماز خواهد بود (۰/۵)</p>	۰/۷۵
۸	<p>جواز استعمال خمر در حالت ضرورت (۰/۲۵) به نحو مطلق (۰/۲۵) حتی به عنوان دواء (۰/۲۵)</p>	۰/۷۵
۹	<p>هرگاه وقت نماز فرا رسید طهارت و نماز واجب می شود (۰/۲۵) که ظاهر مفهوم آن است که اگر وقت نرسیده باشد طهارت و نماز نیز واجب نخواهد بود. (۰/۵)</p>	۰/۷۵
۱۰	<p>الف (مقدمه عقلی)</p> <p>ب (مقدمه شرعی) (هر مورد ۰/۲۵)</p>	۰/۵
۱۱	<p>الف (خیر - نهی در این معامله دلالت بر حرمت دارد ولی مقتضی فساد معامله نیست) (هر مورد ۰/۲۵)</p> <p>ب (بله - این نهی هم دلالت بر حرمت دارد) (۰/۲۵) و هم دلالت بر فساد معامله دارد (۰/۲۵)</p>	۱
۱۲	<p>الف (عقل - کتاب و سنت)</p> <p>ب (عقل - نقل)</p> <p>ج (امر بدیهی است و نیاز به استدلال ندارد. (هر مورد ۰/۷۵)</p>	۰/۷۵
۱۳	<p>با ملاحظه ی اوضاع و شرایط خاص و تنها برای چنین شرایط، حکم واقعی ثانوی وضع می شود (۰/۲۵) مثال: سفر به خودی خود (حکم واقعی اولی) امری مباح است (۰/۲۵) اما اگر موجب آزردهی پدر یا مادر شود حکم واقعی ثانوی آن حرمت است (۰/۲۵)</p>	۰/۷۵

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته: علوم و معارف اسلامی	تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۱۰/۱۰
پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تعداد صفحه: ۲
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور دی ماه ۱۳۹۸		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۴	مفهومی که حکم آن با حکم موجود در منطوق یکسان است (۰/۲۵) فلا تَقُلْ لَهُمَا أَفٍّ (۰/۲۵)	۰/۵
۱۵	دلالیت عام بر شمول به واسطه ی الفاظ عموم است (۰/۲۵) که برای معنای شمولیت و عموم وضع شده (۰/۲۵) اما دلالیت مطلق به وسیله شرایطی است که به آن ها مقدمات حکمت می گویند (۰/۲۵) دلالیت مطلق بر شمول از الفاظ وضع شده استفاده نمی شود (۰/۲۵) (اگر دانش آموزی فقط الفاظ عموم را برای عام و مقدمات حکمت را برای مطلق بیان کرده باشد کافی است و نمره کامل تعلق می گیرد .)	۱
۱۶	حجیت اجماع ناشی از کاشف بودن آن از رأی معصوم (ع) است .	۰/۲۵
۱۷	بله نهی از عبارت مقتضی فساد و بطلان آن عبارت است . بدین معنی که اگر مکلف آن اعمال را انجام دهد کارش فاسد و باطل است (۰/۵) مثال : روزه گرفتن در عید فطر ، قربان ، نماز خواندن با لباس غضبی (یک مثال ۰/۵)	۱
۱۸	تنها پس از جهل به حکم واقعی (۰/۲۵) و یأس از دستیابی به حکم واقعی (۰/۲۵) از ادله فقاهتی استفاده می شود.	۰/۵
۱۹	تخییر (۰/۵) یعنی مکلف میان انجام یا ترک عمل مخیر است (۰/۵)	۱
۲۰	گاهی مجتهد به اصل تکلیف شک دارد (۰/۲۵) مثلاً حکم این مسئله حرمت است یا نه (۰/۲۵) ولی در ادله اجتماعی هیچ دلیلی بر حرمت آن نمی یابد (۰/۲۵) در اینجا مجتهد حکم به عدم تکلیف و مباح بودن آن عمل می کند (۰/۲۵)	۱
۲۱	۱- یقین سابق : یقین سابق نسبت به وضو ۲- شک لاحق : شک نسبت به بقای وضو ۳- وحدت متعلق یقین و شک : وضو ۴- هم زمانی یقین و شک : یقین به داشتن وضو و شک در بطلان وضو در یک زمان وظیفه مکلف : با توجه به اصل استصحاب ، به یقین سابق عمل کند و به شک بعدی توجه نکند (همچنان با وضو محسوب می شود .) ذکر هر کدام از ارکان استصحاب (۰/۲۵) بیان وظیفه مکلف (۰/۵ نمره)	۱/۵
	جمع نمره	۲۰
همکاران محترم : لطفاً به مفهوم های صحیح و منطقی دیگر نمره تعلق گیرد .		